



**FOLKBILDNING**  
MÖTEN SOM UTVECKLAR SVERIGE

**Folkbildnings-**  
*studieförbundens*  
*intresseorganisation* **förbundet** [www.studieforbunden.se](http://www.studieforbunden.se)

**Folkbildning för digital  
delaktighet**

tas, digitala foton lagras och kontakten med vänner och barnbarn på andra sidan jordklotet upprätthållas via e-post.

Ett annat studieförbund arbetar enligt konceptet ”äldre lär äldre”. Personalen utbildar ett antal äldre personer, som redan har lite datorvana.

De fungerar sedan som ideellt arbetande ”halvledare”, som i sin tur lär ut till sina cirkeldeltagare. Det upplevs som positivt att ha en ledare ”av den egna sorten”.

### **Förtroende från politikerna**

Folkbildningsförbundet frågade inför förra valet (2006) politikerna vilken aktör som har bäst förutsättningar för att nå, motivera och utbilda vuxna som i dag inte använder internet.

82 procent av kommunpolitikerna och 71 procent av riksdagspolitikerna svarade studieförbunden!

Förtroendet bottnar förmodligen i mängden och bredden av studieförbundens verksamhet. Varje år genomför studieförbunden ca 300 000 studiecirkel med över två miljoner deltagare. Studiecirkeln, den lilla gruppen som lär tillsammans, är grunden i folkbildningen. Det är ett pedagogiskt koncept som funnits i decennier och som i dag är starkare än någonsin.

## **Folkbildning för Digital Delaktighet**

### **Den digitala klyftan**

Internet är en demokratisk och social arena som många ser som en självklar del av livet. Vi chattar, möts i communities och läser webbtidningar från hela världen. Genom de offentliga e-tjänsterna kan vi utträta samhällsärenden dygnet runt.

Men ju mer självklart internet blir för de flesta, ju större blir utanförskapet för dem som inte använder nätet. I dag är det 1 700 000 vuxna svenskar som inte använder internet. Fortfarande finns ett starkt samband mellan tillgången och användningen av internet och de socioekonomiska villkor som människor lever under. Det handlar främst om ålder, inkomst och utbildning.<sup>1</sup>

### **Målen för e-samhället**

IT-propositionen ”Från it-politik för samhället till en politik för it-samhället” fastställer målet att alla män och kvinnor, unga och gamla och alla delar av landet ska ges tillgång till modern IT-infrastruktur och samhällsnyttiga, interaktiva e-tjänster för att förenkla vardagen och förbättra livskvaliteten.

Inom ramen för strategin i2010 har Europeiska kommissionen fastställt prioriteringen att den europeiska politiken ska sträva efter att skapa ett europeiskt informations- och mediesamhälle för alla.

### **Uppdraget till folkbildningen**

Folkbildningsförbundets har varit kritiskt mot regeringens IT-politik och framfört att vi saknat ett tydligt användarperspektiv. Vi har arbetat för särskilda folkbildningssatsningar på det här området, vilket delvis gett effekt. Regeringen gav Folkbildningsrådet i uppdrag att ”under 2007 och 2008 genomföra särskilda satsningar i syfte att förbättra förutsättningarna för äldre och andra berörda grupper att använda den moderna tekniken”.

---

<sup>1</sup> *Svenskarna och Internet 2009* av Olle Findahl

Folkbildningsförbundets medverkade i två projekt under uppdraget som gav oss intressanta insikter.

I Kalmar län gjordes en utvärdering bland studieförbundens cirkelledare, förtroendevalda och personal som visade att internetkunskaperna i folkbildningsvärlden överensstämde med statistiken för Sverige i stort. Utifrån resultaten beslutade studieförbunden att ”bygga det egna huset innan man bjöd in gästerna”, d.v.s. erbjuda kompetensutveckling både avseende demokratispekten och de faktiska digitala färdigheterna.

Projektet i Stockholm visade att ABF lyckades nå ”icke-användare” genom att erbjuda gratiscirklar på flexibla mötestider. Målgruppen var LO-kvinnor, som ofta jobbade oregelbundna arbetstider och som inte hade arbetsgivare som ville satsa på deras datorkunskaper (exempelvis undersköterskor och kokerskor<sup>2</sup>).

## Studieförbundens metoder för att främja digital delaktighet

### Datacirklar

Studieförbunden har en gedigen infrastruktur i form av kvalificerade cirkelledare i data, ett brett utbud av cirklar och utrustade lokaler över hela landet. Dataverksamheten, som lockar cirka 70 000 deltagare årligen, är för många det första mötet med den virtuella världen.

### Intresset som inkörssport

Den främsta anledningen till att man väljer att inte använda internet är att man inte ser nyttan.<sup>3</sup> Därför tror vi att ett bra sätt att väcka nyfikenhet är att utgå ifrån människors intressen. Vad vore naturligare än att visa spännande webbsidor om engelska trädgårdar i ”trädgårdscirkeln” eller sidor om nya akvarelltekniker i akvarellcirkeln? De som är in-

---

<sup>2</sup> Vanligt förekommande yrkesgrupper bland ”icke-användare” enligt *Svenskarna och Internet 2009*

<sup>3</sup> *Svenskarna och Internet 2009*, Olle Findahl

tresserade av släktforskning upptäcker fort att de datorbaserade programmen inte bara är praktiska, utan helt nödvändiga redskap för att söka och få information och lägga upp sina släktträd. Genom att lyfta in datorn som ett verktyg i alla typer av cirklar når studieförbunden nya grupper användare.

### Föreningslivet som inkörssport

Studieförbunden har cirka 300 medlems- och samarbetsorganisationer. Därigenom har folkbildningen en unik kontaktyta med de samhällsgrupper som är överrepresenterade när det gäller det digitala utanförskapet. Genom exempelvis invandrarföreningarna når studieförbunden de som har levt ett tag i Sverige och som är organiserade, men som fortfarande står utanför många viktiga samhällsområden. Många är arbetslösa, men för att få anställning i dag krävs nästan alltid datakompetens.

För många arbetslösa personer utgör det egna företagandet en möjlighet till egen försörjning. Men att kunna hantera en dator och koppla upp sig på internet är snudd på en förutsättning för entreprenörskapet. Företagaren använder datorn för att kommunicera med kunder och leverantörer och sköter sina deklarationer via internet. En kompetenshöjning på det här området är ett viktigt steg på väg mot en väl fungerande arbetsmarknad.

Många studiecirklar arrangeras i samarbete med en pensionärsförening. En pensionärsförening anordnar tillsammans med ett studieförbund exempelvis cirklar i mobilanvändning. Den som tröttnat på att fråga en yngre person som visar genom att snabbt trycka över knappaderna och säga ”så gör du så här och så här” kan istället anmäla sig till cirkeln ”mobilär”. Här lär man sig använda mobiltelefonen tillsammans med andra äldre - i sin egen takt. Då går det mycket bättre.

Årligen lär sig cirka 20 000 pensionärer att använda den moderna tekniken i studiecirklar. Bankärenden och myndighetskontakter ska skö-